

Saracia energetica este un fenomen care a crescut alarmant si în rândul populatiei cu venituri medii (studiu)

Plata facturilor la energie a devenit o povara ridicata, în contextul cresterii preturilor energiei si erodarii puterii de cumparare cauzate de inflatie, iar saracia energetica afecteaza nu doar populatia cea mai saraca, ci este un fenomen care a crescut alarmant si în rândul populatiei cu venituri medii, conform unui studiu efectuat de Observatorul Român al Saraciei Energetice (ORSE).

Studiul, realizat pe baza datelor cuprinse în Ancheta Bugetelor de Familie realizata de Institutul National de Statistica, semnaleaza ca rata saraciei energetice masurate prin indicatorul LIHC ("Low Income, High Cost") arata ca 21% dintre gospodarii s-au aflat în situatia în care au renuntat la alte nevoi pentru un confort termic în case în 2022, dublu fata de nivelul din 2021 de 10,5%.

Indicatorul LIHC este unul dintre principalii indicatori folositi pentru masurarea saraciei energetice în rândul populatiei. Acest indicator nu reflecta neaparat incapacitatea acestor gospodarii de a se încalzi, ci arata ca facturile la energie au un impact foarte ridicat în bugetul acestora. Practic, dupa ce își platesc facturile la energie, a caror valoare este peste nivelul median national, aceste gospodarii cad sub pragul de saracie monetara, precizeaza sursa citata.

"În mod evident, prin acest indicator vedem ca facturile la energie au un impact foarte mare la nivel de buget al gospodariei. Este ceea ce britanicii numesc "caldura sau mâncare". Adica acesti cetateni trebuie sa prioritizeze energia, dar facând acest lucru sunt nevoiti sa taie masiv din cheltuielile pentru alte nevoi din gospodarie. Pentru noi acest indicator este graitor. Datele arata ca problema saraciei energetice este în crestere si nu mai poate fi ignorata. Este nevoie sa ne punem cu seriozitate la masa de discutii actori care cunosc problema si sa luam masuri coerente, integrate si la timp, pentru ca timpul se scurge. E important sa avem la masa de discutii institutii ale statului, pentru ca ele produc si implementeaza politici, companii de energie (furnizori si distribuitori), pentru ca ei sunt în contact cu consumatorii în fiecare zi si percep piata altfel. E nevoie sa stam la masa si cu consumatorii si sa înțelegem modul în care fenomenul se rasfrânge asupra lor în fiecare context, la nivel local. Asadar, trebuie sa analizam foarte punctual cauzele si sa producem solutii specifice", a declarat Anca Sinea, vicepresedinte al Asociatiei Centrul pentru Studiul Democratiei (CSD), coordonator ORSE.

Analizând situatia în rândul gospodariilor clasificate pe decile de venit (praguri de venit per adult echivalent), în care decila 1 cuprinde populatia cea mai saraca, iar decila 10 - populatia cu cele mai ridicate venituri, datele ORSE arata ca 20,8% dintre gospodariile situate în decila 1 au fost afectate în 2022 de saracia asociata cu plata facturilor la energie, procent în crestere fata de anul precedent (17,9%).

În rândul gospodariilor din decila 2, rata saraciei energetice asociata cu plata facturilor a fost de circa 34% dintre gospodarii, procent similar cu cel din 2021.

De asemenea, peste 45% dintre gospodariile din decila 3 au cazut sub pragul de saracie dupa plata facturilor la energie în 2022, fata de circa 30% în anul precedent. Cele mai afectate au fost gospodariile din decila 4 de venit: 51% dintre acestea au cazut în saracie dupa ce si-au platit facturile la energie anul trecut, o rata de aproape cinci ori mai mare fata de 2021, când a fost de 10,5%.

Rata saraciei energetice masurata prin indicatorul LIHC în rândul gospodariilor aflate în decila 5 de venit a crescut de peste cinci ori, de la 6% în 2021 la 34% dintre aceste gospodarii, în 2022. Totodata, rata de saracie energetica a crescut de circa patru ori în rândul gospodariilor din decila 6 (de la 3,5% la 13,7%) si s-a triplat în rândul gospodariilor din decila 7 de venit, de la 1,9% în 2021 ajungând la 5,9% în 2022. Saracia energetica asociata cu

plata facturilor la energie în rândul gospodariilor din decila 8 de venit a crescut de circa 6 ori în intervalul menționat, de la 0,5% la 3,1%.

"Pandemia și criza energetică au afectat foarte tare nivelul de trai al populației. Saracia energetică nu este un fenomen care să mai fie localizat doar într-o anumită zonă a societății. Problema a ajuns să fie cu diferite manifestări - subconsum, supraconsum etc., având cauze care tin de comportamentul de consum, de eficiența clădirilor, venituri joase, lipsa diversificării combustibililor pentru încălzire la care o gospodărie poate să aibă acces în funcție de contextul local. Toate acestea se suprapun și fac ca manifestările și dimensiunea fenomenului de saracie energetică să fie mult mai vaste și mult mai greu de identificat foarte specific pe harta într-o anumită zonă a țării, a unui oraș sau a unei comunități locale. Și foarte important de reținut este că saracia energetică nu este egală cu saracia, nu mai înseamnă doar saracie monetară. Vorbim despre un fenomen care, după cum arată analiza pe decile, are un impact foarte puternic în medii care cel puțin până la creșterea preturilor nu erau asociate cu probleme legate de plata facturilor, de a-și permite energie sau de a-și permite și alte lucruri după ce prioritizează energia", a declarat George Jiglaș, președintele Centrului pentru Studiul Democratiei (CSD), inițiatorul ORSE.

Potrivit reprezentantului ORSE, soluțiile necesare pentru a veni în sprijinul cetățenilor sunt variate iar pentru cei cu venituri foarte mici, ajutoarele pentru încălzire sunt în continuare foarte necesare.

"În mediul rural, vorbim de multe ori nu de saracie, ci de subdezvoltare - 80% din populația din mediul rural încă se încălzește cu lemne, în contextul în care avem un fond de locuințe extrem de slab pregătit în ansamblu pentru a asigura confort sau macar nevoi minimale de bunăstare. În mediul urban, vorbim de un fond de locuințe care este predominant provenit din vremea comunismului, care are peste 50 de ani vechime și în care în cea mai mare parte s-a investit foarte puțin sau nu s-a investit deloc. De la ineficiența scăzută a clădirilor vin consumurile mari de energie, corelate cu veniturile mici ale gospodăriilor. O zonă care ar trebui tratată cu prioritate o reprezintă investițiile în eficiența energetică, fără să minimalizăm importanța unor lucruri care se pot face mai repede sau poate cu mai puțin bani", a adăugat reprezentantul ORSE.

Observatorul Român al Saraciei Energetice (ORSE) este un proiect inițiat de Centrul pentru Studiul Democratiei, think-tank înființat în anul 2006 în cadrul Departamentului de Științe Politice, Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj, în cadrul căreia funcționează ca centru de cercetare acreditat.

Scopul acestei inițiative este de a oferi o perspectivă de 360 de grade asupra saraciei energetice la nivel național, precum și expertiza necesară pentru combaterea acestui fenomen complex, ce afectează o mare parte a populației. ORSE reunește experți din diverse domenii relevante pentru subiectul saraciei energetice din România, pentru a identifica cele mai bune soluții.